

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)

परीक्षा : जानेवारी - २०२३

सत्र - १

विषय : माहिती साठवण आणि प्रतिप्राप्ती (ML-32-112)

दिनांक : १८/०१/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. माहिती ही ----- व ----- स्वरूपात असते .
अ) शाब्दिक ब) लिखित
क) वाचनीय ड) वरील सर्व
 २. नवीन असलेली माहिती स्मृतीत कायम ठेवणे किंवा वहीत लिहून ठेवणे यालाच ----- असे म्हणतात .
अ) माहितीचा संच ब) माहितीची प्रतिप्राप्ती
क) माहितीचा परिस्फोट ड) वरील पैकी कोणतेही नाही
 ३. साठ्यामधून असलेली माहिती शोधून ती वाचकास पुन्हा प्राप्त करून देणे यालाच ----- म्हणतात .
अ) माहितीचा संच ब) माहितीची प्रतिप्राप्ती
क) माहितीचा परिस्फोट ड) वरील पैकी कोणतेही नाही
 ४. ----- यांच्या मते विषयातील विशिष्ट वितरणानुसार माहितीच्या संचयातून आवश्यक ती माहिती शोधून ती परत मिळविणे .
अ) केल्विन मूर्स ब) बी सी व्हीकरी
क) ड) डॉ रंगनाथन
 ५. केल्विन मूर्स यांनी प्रथमच या क्रियेला माहिती प्रतिप्राप्ती हि संज्ञा दिली.
अ) १९४० ब) १९६०
क) १९५० ड) १९७०
 ६. ----- यांच्या मते शोध प्रश्नांचं अनुषंगाने संचयातून प्रलेख उपलब्ध करण्यासाठी निर्माण केली जाणारी प्रणाली म्हणजे माहिती प्रतिप्राप्ती होय .
अ) बी सी व्हीकरी ब) केल्विन मूर्स
क) डॉ रंगनाथन ड) स्ट्रास
 ७. आपला सामाजिक विकास होण्या साठी ----- ची नितांत आवश्यकता असते.
अ) माहितीची ब) पैशांची
क) वेळेची ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
 ८. माहिती संग्रहण म्हणजे ----- संग्रहण.
अ) ग्रंथसंग्रहण ब) नियतकालिक
क) प्रलेखांचे संग्रहण ड) वरीलपैकी सर्व
 ९. एकाच विषयानुसार माहित असलेले विविध प्रतेक गोळा करून ते एकत्रित साठवून ठेवणे म्हणजेच -----
अ) माहिती संग्रहण ब) ग्रंथसंग्रहण
क) प्रलेखांचे संग्रहण ड) वरीलपैकी सर्व
 १०. ----- आणि ----- या दोन्ही क्रिया अतिशय जवळच्या आहेत
अ) माहिती संग्रहण आणि प्रलेखांचे संग्रहण ब) माहितीच संग्रहण आणि माहिती प्रतिप्राप्ती
क) माहिती प्रतिप्राप्ती आणि प्रलेखांचे संग्रहण ड) वरील पैकी कोणते हि नाही

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. निर्देशनाची भाषा या वर सविस्तर माहिती लिहा.
 २. क्विबर्ड अगमेंटेड इन कॉन्टेक्सट बदल सविस्तर माहिती लिहा .
 ३. रिकॉल आणि प्रिंसीजर वर सविस्तर माहिती लिहा.
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. माहिती प्रतिप्राप्ती प्रणाली बदल सविस्तर माहिती लिहा .
 २. प्रेसिस निर्देशन पद्धती बदल सविस्तर माहिती लिहा .
 ३. माहितीच्या शोधाची तंत्रे आणि साधने स्पष्ट करा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. उल्लेख निर्देश
 २. ऑनलाईन माहिती प्रतिप्राप्ती
 ३. मुक्त निर्देशन पद्धतीचे तोटे

English Translation

Information Storage & Retrieval Systems (ML32-112)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. Information is in the form of ----- and -----
 - a) Verbal
 - b) written
 - c) readable
 - d) all of the above
 2. To remember or write down new information which is available is known as information recovery information explosion none of the above
 - a) Information accumulation
 - b)
 - c)
 - d)
 3. To retrieve information from the available sources and make it available to the users again is known as -----
 - a) Information accumulation
 - b) information explosion
 - c) information recovery
 - d) none of the above
 4. According to ----- to recollect information from various subject sources
 - a) Calvin Moores
 - b) B C Vickery
 - c) Motimer Tal
 - d) Dr. S R Ranganathan
 5. Calvin Moores termed information recovery for the first time in -----
 - a) 1940
 - b) 1960
 - c) 1950
 - d) 1970
 6. According to ----- the system to collect the documents from thesis means information retrieval system
 - a) B C Vickery
 - b) Calvin Moores
 - c) Dr. S R Ranganathan
 - d) Stratus
 7. To achieve social development ----- is very necessary
 - a) Information
 - b) Money
 - c) Time
 - d) none of the above
 8. Information collection means -----
 - a) Book collection
 - b) Periodicals
 - c) Document collection
 - d) all of the above
 9. To collect documents which contain similar information and store them is known as -----
 - a) Information Collection
 - b) book collection
 - c) document collection
 - d) all of the above

10. The two processes which are closely related to each other are ----- and -----
- a) Information collection and document collection
 - b) Information collection and information recovery
 - c) Information accumulation and information accumulation
 - d) none of the above

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

- 1. Explain in detail about indexing language
- 2. Write in detail about keyword augmented in context
- 3. Explain in detail Recall and precision

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

- 1. Explain information retrieval system in detail
- 2. Explain PRECIS system in detail
- 3. Explain in detail information searching techniques and sources

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

- 1. Citation index
 - 2. Online information retrieval
 - 3. Drawbacks in free indexing system
-